

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 73 L

(2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i integreringsloven mv.
(presiseringer)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	7	Begrepsbruk, forskriftshjemler og retting av feil	21
			7.1	Forslaget i høringsnotatet	21
2	Bakgrunn for lovforslaget	7	7.2	Høringsinstansenes syn	21
2.1	Bakgrunn	7	7.3	Departementets vurderinger og forslag	21
2.2	Høringen	7			
3	Målgruppen for introduksjonsprogrammet	10	8	Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19	23
3.1	Gjeldende rett	10	8.1	Gjeldende rett	23
3.2	Forslaget i høringsnotatet	10	8.2	Forslaget i høringsnotatet	23
3.3	Høringsinstansenes syn	10	8.3	Høringsinstansenes syn	23
3.4	Departementets vurderinger og forslag	11	8.4	Departementets vurderinger og forslag	23
4	Endringer i fristen for gjennomføring av opplæring i norsk og samfunnskunnskap	13	9	Økonomiske og administrative konsekvenser	25
4.1	Gjeldende rett	13	9.1	Endringene i integreringsloven	25
4.2	Forslaget i høringsnotatet	13	9.2	Endringene i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven	25
4.3	Høringsinstansenes syn	13			
4.4	Departementets vurderinger og forslag	14			
5	Ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap	16	10	Merknader til de enkelte lovbestemmelsene	26
5.1	Gjeldende rett	16	10.1	Endringer i integreringsloven	26
5.2	Forslaget i høringsnotatet	16	10.2	Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven	28
5.3	Høringsinstansenes syn	17			
5.4	Departementets vurderinger og forslag	17			
6	Tilgang til Nasjonalt introduksjonsregister	19		Forslag til lov om endringer i integreringsloven mv. (presiseringer)	30
6.1	Gjeldende rett	19			
6.2	Forslaget i høringsnotatet	19			
6.3	Høringsinstansenes syn	19			
6.4	Departementets vurderinger og forslag	19			

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 73 L

(2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i integreringsloven mv. (presiseringer)

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 31. mars 2023,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i integreringsloven mv. (presiseringer). I integreringsloven foreslås det noen presiseringer på bakgrunn av spørsmål som har oppstått om forståelsen og praktiseringen av loven og noen endringer på områder der loven ikke er godt tilpasset de faktiske forholdene. Departementet foreslår også å oppheve enkelte bestemmelser i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19, fordi bestemmelsene ikke lenger er aktuelle.

I kapittel 3 foreslår departementet noen presiseringer om målgruppen for introduksjonsprogrammet, herunder hvilke personer med begrenset oppholdstillatelse som har rett og plikt til å delta i programmet og om unntak fra kravet om å være bosatt etter avtale for noen grupper.

I kapittel 4 foreslår departementet at fristen for gjennomføring av opplæring i norsk og samfunnskunnskap og prøver i samfunnskunnskap regnes fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, istedenfor fra tidspunktet retten og plikten til å delta i opplæringen inntreffer. Det foreslås også å presisere at fristen for å

gjennomføre opplæringen i samfunnskunnskap utvides med godkjente permisjoner.

I kapittel 5 foreslår departementet å presisere hvem som har ansvaret for opplæring i norsk og samfunnskunnskap når deltagerne går i opplæringsløp som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Det foreslås at fylkeskommunen skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringsloven. Dersom det ikke kan fastslås hvem som har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringsloven, er utgangspunktet at fylkeskommunen skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, med mindre kommunen og fylkeskommunen har avtalt noe annet.

I kapittel 6 foreslår departementet å tydeliggjøre at private aktører kan få utlevert personopplysninger gjennom tilgang til nasjonale personregistre etter integreringsloven § 43.

I kapittel 7 foreslår departementet presiseringer i begrepsbruk og forskriftshjemler og å rette noen feil. Det foreslås blant annet justeringer i definisjonen av asylsøker etter loven og i begrepsbruken i bestemmelsen om slutt mål for introduksjonsprogrammet.

I kapittel 8 foreslår departementet å oppheve enkelte bestemmelser om utvidet introduksjonsprogram og norskopplæring i midlertidig lov om

tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

2 Bakgrunn for lovforslaget

2.1 Bakgrunn

Lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven) trådte i kraft 1. januar 2021. Etter loven trådte i kraft har det oppstått noen spørsmål om forståelsen og praktiseringen av loven. Det har også blitt avdekket noen områder der loven ikke er godt tilpasset de faktiske forholdene. Departementet ser behov for å gjøre noen endringer i integreringsloven på bakgrunn av dette.

Midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 53 om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 har både regulert tilpasninger i regelverket når utbrudd av covid-19 har påvirket gjennomføringen av ordningene og tiltak for å avhjelpe konsekvenser for deltagerne på noe lengre sikt. Stortinget har bevilget midler til tiltakspakker som har omfattet ulike grupper deltagere. Noen av lovbestemmelsene som ble gitt for å legge til rette for tiltakspakkene er ikke lengre aktuelle å ta i bruk og foreslås derfor opphevet.

2.2 Høringen

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 12. desember 2022 forslag til endringer i integreringsloven, integreringsforskriften og midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven på høring. Høringen ble lagt ut på regjeringen.no.

Departementet foreslo justeringer og presiseringer i integreringsloven og integreringsforskriften, og å oppheve enkelte bestemmelser i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Høringsfristen var 23. januar 2023.

Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV)
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)

Datatilsynet
Digitaliseringsdirektoratet
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
Domstoladministrasjonen
Domstolene (alle landets alminnelige domstoler)
Folkhelseinstituttet
Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker (fylkesnemndene)
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
Kriminalomsorgsdirektoratet
Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)
Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)
Norsk senter for menneskerettigheter
Politidirektoratet
Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
Politiets utlendingsenhet (PU)
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Statens helsetilsyn
Statistisk sentralbyrå
Statsadvokatembetene
Statsforvalterne
Utdanningsdirektoratet
Utdanningsforbundet
Utlendingsdirektoratet (UDI)
Utlendingsnemnda (UNE)
ØKOKRIM

Riksrevisjonen
Sametinget
Sivilombudet

Fylkeskommunene
Kommunene

Advokatforeningen
Akademikerne
Amnesty International Norge
Antirasistisk senter
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Barneombudet
Caritas Norge
Civita – Den liberale tankesmien

Den norske dommerforening	Redd Barna
Den norske Helsingforskomité	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid (ffkf)	Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)
Flyktningshjelpen	Senter for flerkulturell ungdom
Forskningsstiftelsen FAFO	Senter for fredsstudier
Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)	Senter for kunnskap og likestilling (KUN)
Forsvarets høyskole	Tankesmien Agenda
Frivillighet Norge	Telemarksforskning
Gáldu – kompetansesenter for urfolks rettigheter	Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede
Human Rights Service (HRS)	Videregående skoler
Innvandrerens landsorganisasjon (INLO)	Virke
InorAdopt	Voksenopplæringsforbundet
Institutt for samfunnsforskning (ISF)	Yrkesorganisasjonenes sentralforbund
Interesseorganisasjonen for Kommunal Voksen- opplæring	Følgende høringsinstanser hadde realitets- merknader:
Internasjonal helse- og sosialgruppe	Datatilsynet
Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)
Juss-Buss	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (Kfk)	Utlendingsdirektoratet (UDI)
Kriminalomsorgens yrkesforbund	Statsforvaltaren i Vestland
Kristent interkulturelt arbeid	Statsforvalteren i Innlandet
KS – Kommunesektorens organisasjon	Agder fylkeskommune
Landsorganisasjonen i Norge (LO)	Bærum kommune
LIM – likestilling, integrering, mangfold	Innlandet fylkeskommune
Minotenk	Kirkenes flyktning- og kompetanseenhet
MiRA ressursenter for innvandrere- og flyktning- kvinner (MiRA-Senteret)	Likestillingssenteret KUN
Multikulturelt initiativ- og ressursnettverk (MIR)	MiRA-Senteret
Nasjonalt kompetansesenter for minoritetshelse (NAKMI)	Møre og Romsdal fylkeskommune
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	Nordland fylkeskommune
Nordlandsforskning	Oslo kommune
Norges forskningsråd	Oslo voksenopplæring servicesenter
Norges Juristforbund	Rogaland fylkeskommune
Norges Røde Kors	Skien kommune
Norsk fengsels- og friomsorgsforbund	Troms og Finnmark fylkeskommune
Norsk Folkehjelp	Unio
Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR)	Utdanningsforbundet
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	Vestfold og Telemark fylkeskommune
Norsk legeforening	Viken fylkeskommune
Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)	Voksenopplæringsforbundet
Norut Alta	Øygarden kommune
NTNU Samfunnsforskning	Følgende høringsinstanser uttalte at de ikke hadde merknader:
Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)	Forvarsdepartementet
Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD)	Justis- og beredskapsdepartementet
Oslosenteret for fred og menneskerettigheter	Landbruks- og matdepartementet
Politiets fellesforbund	Samferdselsdepartementet
Politi- og høyskolen	
PRIO	

Norges Høyesterett
Borgarting lagmannsrett

Lindesnes læringscenter
Trøndelag fylkeskommune

Statistisk sentralbyrå

3 Målgruppen for introduksjonsprogrammet

3.1 Gjeldende rett

Målgruppen for introduksjonsprogrammet i integreringsloven er i all hovedsak en videreføring av målgruppen i den tidligere introduksjonsloven § 2, jf. Prop. 89 L (2019–2020) punkt 8.1.4.

Integreringsloven § 8 regulerer målgruppen for introduksjonsprogrammet. Det følger av første ledd at innvandrere mellom 18 og 55 år som har fått innvilget en oppholdstillatelse som nevnt i § 9 og som er bosatt i kommunen etter avtale med integreringsmyndighetene, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram.

Integreringsloven § 9 første ledd regulerer hvilke oppholdstillatelser som gir rett og plikt til deltagelse. Det er følgende oppholdstillatelser:

- a. oppholdstillatelse som flyktning etter utlendingsloven § 28
- b. oppholdstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning etter utlendingsloven § 35 tredje ledd
- c. fornybar oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38 første ledd på grunnlag av søknad om beskyttelse
- d. begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b
- e. oppholdstillatelse på grunnlag av kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon etter utlendingsloven § 34
- f. oppholdstillatelse etter utlendingsloven kapittel 6 som familiemedlem til personer som nevnt i bokstav a til e, forutsatt at referansepersonen har vært bosatt i en kommune i mindre enn fem år før det søkes om familie-gjenforening
- g. fornybar oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b, andre ledd eller tredje ledd

Nordiske borgere og utlendinger som omfattes av EØS-avtalen omfattes ikke av målgruppen for introduksjonsprogram. Det følger av integreringsloven § 9 andre ledd at personer som har påbegynt et introduksjonsprogram har rett til å fullføre sitt program uavhengig av om opp-

holdstillatelsen endres eller om de får innvilget statsborgerskap.

I integreringsloven § 8 første ledd fremgår det at alderen da oppholdstillatelsen ble innvilget er avgjørende for om personen omfattes av målgruppen. Personen må også ha bodd i en kommune med en oppholdstillatelse nevnt i integreringsloven § 9 mindre enn to år når vedtak om introduksjonsprogram treffes.

Det følger av integreringsloven § 8 andre ledd at kravet om å være bosatt etter avtale ikke gjelder personer som har fått oppholdstillatelse nevnt i integreringsloven § 9 første ledd bokstav f og g. Integreringsloven § 9 første ledd bokstav f omtaler ikke familiemedlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse nevnt i bokstav a til e.

Integreringsloven § 8 andre ledd omtaler ikke personer som får innvilget oppholdstillatelse som flyktning etter utlendingsloven § 28 etter å ha hatt en oppholdstillatelse som nevnt i integreringsloven § 9 første ledd bokstav f.

3.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo flere presiseringer i integreringsloven §§ 8 og 9 for å lovfeste og tydeliggjøre gjeldende rett om målgruppen for introduksjonsprogrammet. Forslagene gikk ut på å presisere hvilke personer med begrenset oppholdstillatelse som inngår i målgruppen, at personer som er familiemedlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse nevnt i § 9 første ledd bokstav a til e inngår i målgruppen, og at de som får innvilget avledet flyktningstatus etter å ha hatt oppholdstillatelse som familiemedlem unntas fra kravet om å være bosatt etter avtale.

3.3 Høringsinstansenes syn

Bærum kommune, Statsforvaltaren i Vestland, Utdanningsforbundet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og MiRA-senteret, støtter for-

slaget om presiseringen i integreringsloven § 9 første ledd bokstav d og nytt andre ledd i § 9.

Nordland fylkeskommune og Viken fylkeskommune er ikke enig i departementets vurdering av at presiseringen i § 9 første ledd bokstav d kun er en presisering av gjeldende rett og ikke en realitetsendring.

Når det gjelder den foreslåtte endringen i § 8 andre ledd, påpeker *IMDi* at det ikke er samsvar mellom beskrivelsen av hva som ønskes presisert i høringsnotatet og det konkrete forslaget til ordlyd. Henvisningen til en oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 i forslaget til ordlyd, er videre enn avledet flyktningsstatus etter utlendingsloven § 28 sjette ledd. *IMDi* spør også om henvisningen til integreringsloven § 9 første ledd bokstav f innebærer at vedkommende må ha hatt en oppholdstillatelse som fyller kravene for rett og plikt til introduksjonsprogram eller om henvisningen kun gjelder type oppholdstillatelse.

Statsforvaltaren i Vestland, Utdanningsforbundet, Nordland fylkeskommune og MiRA-senteret støtter forslaget til § 8 andre ledd.

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter endringene i integreringsloven §§ 8 og 9 og uttaler at det er viktig at regelverket er tydelig.

3.4 Departementets vurderinger og forslag

Departementet opprettholder forslagene om å presisere målgruppebestemmelsene i integreringsloven §§ 8 og 9. Høringsinstansene som uttaler seg støtter i hovedsak forslagene. *IMDi* viser til erfaring om at både kommuner og enkeltpersoner har opplevd spørsmål om hvem som omfattes av målgruppene som krevende. Direktoratet uttaler at det er viktig at loven til enhver tid er så klar og tydelig som mulig når det gjelder hvem som omfattes av den.

Departementet opprettholder forslaget om å presisere i integreringsloven § 9 første ledd bokstav d at det er begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie «i påvente av dokumentert identitet» som gir rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram.

Bestemmelsen er en videreføring av introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav c hvor det tidligere fremgikk at personer med begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie i påvente av dokumentert identitet etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b, hadde rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. Ved en feil fremgår ikke presiseringen «i påvente av

dokumentert identitet» i integreringsloven § 9 første ledd bokstav d. Oppholdstillatelser etter utlendingsloven § 38 femte ledd kan også begrenses «når behovet er midlertidig» eller «når andre særlige grunner tilsier det», men det er bare begrensede oppholdstillatelser ved «tvil om utlendingens identitet» som skal gi rett og plikt til deltagelse i introduksjonsprogram. Selv om personer med andre typer begrensninger i oppholdstillatelsen uansett ikke vil oppfylle tilleggsvilkåret for rett og plikt om å være bosatt etter avtale, vurderer departementet at målgruppene bør angis så presist som mulig i integreringsloven. På dette grunnlaget foreslår departementet å ta inn «i påvente av dokumentert identitet» i integreringsloven § 9 første ledd bokstav d.

Fylkeskommunene *Nordland* og *Viken* er ikke enige i departementets vurdering av at forslaget til endring i § 9 første ledd bokstav d kun er en presisering av gjeldende rett. Til dette bemerker departementet at rett og plikt til deltagelse i introduksjonsprogram for personer med begrenset oppholdstillatelse ble innført i introduksjonsloven i juni 2018, jf. endring i § 2 første ledd bokstav c i Prop. 89 L (2017–2018). Det ble presisert både i lovbestemmelsene, departementets vurderinger i punkt 3.2 og i merknadene til lovbestemmelsene at retten og plikten gjelder de med begrenset oppholdstillatelse i påvente av dokumentert identitet. Det var flere lovendringer som trådte i kraft mellom 16. juni og 1. september 2018. Ved en feil førte ulike ikrafttredelsestidspunkt til at noen av endringene falt ut.

Blant endringene som falt ut var endringen i introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav c, som inkluderte personer med «begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie eller som enslig mindreårig i påvente av dokumentert identitet etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b» i målgruppen for introduksjonsprogrammet. Feilen ble rettet i endringslov 23. november 2018 nr. 88, jf. forslag i Prop. 5 L (2018–2019), men presiseringen av at retten og plikten kun gjaldt personer med oppholdstillatelse som var begrenset i påvente av dokumentert identitet ble ikke med. Dette førte til at målgruppene for introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap ble definert ulikt i introduksjonsloven §§ 2 og 17, selv om begge bestemmelsene var ment å omfatte samme gruppe personer. Da målgruppebestemmelsene ble samkjørt i integreringsloven, ble formuleringene fra introduksjonsloven § 2 videreført for de delene av målgruppene som er felles. Departementet viser til at feilen ikke har hatt praktisk betydning. Personer med andre

begrensninger i oppholdstillatelsen blir ikke bosatt etter avtale mellom kommunen og integreringsmyndighetene og har derfor uansett ikke rett og plikt til deltagelse i introduksjonsprogram. På denne bakgrunnen opprettholder departementet vurderingen av at forslaget til presisering i § 9 ikke innebærer en realitetsendring.

Videre opprettholder departementet forslaget om å presisere i et nytt andre ledd i § 9 at også familiemedlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse som nevnt i bokstav a til e omfattes av rett og plikt til introduksjonsprogram, jf. integreringsloven § 9 første ledd bokstav f. Dette fremgår ikke av ordlyden i dag, men fremgikk i omtalen av introduksjonsloven § 2 første ledd i rundskrivet til introduksjonsloven. I Prop. 89 L (2019–2020) punkt 8.1.4 fremgår det at målgruppen for introduksjonsprogrammet i all hovedsak videreføres. Det ble ikke foreslått endringer på dette området.

Departementet opprettholder også forslaget om å presisere i integreringsloven § 8 andre ledd at kravet om å være bosatt etter avtale ikke gjelder for personer som har hatt oppholdstillatelse som familiemedlem og som deretter innvilges oppholdstillatelse nevnt i integreringsloven § 9 første ledd bokstav a, altså en oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28. Bakgrunnen for forslaget er at disse allerede er bosatt i kommunene på grunnlag av den forrige tillatelsen og dermed ikke bosettes på nytt gjennom avtale mellom kommunen og integreringsmyndighetene.

IMDi påpeker i sin høringsuttalelse at det ikke er samsvar mellom beskrivelsen i høringsnotatet og den foreslåtte ordlyden. Samtidig viser også IMDi til at det i stadig mindre grad forekommer at personer først har hatt oppholdstillatelse som familiemedlem til en flyktning og deretter får innvilget avledet flyktningstatus, jf. utlendingsloven § 28 sjette ledd. Det er derimot en større gruppe

av personer som først har hatt oppholdstillatelse som familiemedlem og som deretter får innvilget oppholdstillatelse som flyktning på selvstendig grunnlag, jf. utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a eller b. IMDi viser til at disse gruppene er nærmest identiske, men at de ulike grunnlagene medfører at de får ulike rettigheter og plikter.

Departementet opprettholder forslaget om at ordlyden henviser til integreringsloven § 9 første ledd bokstav a, som igjen omtaler oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 generelt. Forslaget innebærer dermed en mindre realitetsendring sammenlignet med gjeldende rett. I praksis vurderer departementet at endringen ikke innebærer en vesentlig økning av antallet personer som har rett og plikt til deltagelse i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Personer i denne gruppen har allerede vært omfattet av rett og plikt til introduksjonsprogram i kraft av oppholdstillatelsen som familiemedlem og har utløst integreringstilskudd. Mange vil ha startet programmet og opplæringen i norsk og samfunnskunnskap og dermed ha rett til å fullføre etter §§ 9 andre ledd og 26 sjette ledd.

IMDi spør om henvisningen til § 9 første ledd bokstav f kun gjelder type oppholdstillatelse eller om personen må ha vært omfattet av rett og plikt til introduksjonsprogram. Departementet viser til at § 9 første ledd bokstav f inneholder en forutsetning om at referansepersonen har vært bosatt i en kommune i mindre enn fem år før det søkes om familieegjenforening. Dette er en forutsetning for at oppholdstillatelsen som familiemedlem gir rett og plikt til deltagelse i introduksjonsprogram og for at det utløses integreringstilskudd. Departementet vurderer derfor at henvisningen til en oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav f både gjelder type oppholdstillatelse og forutsetningen om at referansepersonen har vært bosatt i en kommune i mindre enn fem år ved søknaden.

4 Endringer i fristen for gjennomføring av opplæring i norsk og samfunnskunnskap

4.1 Gjeldende rett

Innvandrere mellom 18 og 67 år som har fått innvilget en oppholdstillatelse som nevnt i integreringsloven § 27, har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. integreringsloven § 26 første ledd. Det følger av § 26 andre ledd at retten ogplikten som hovedregel inntreer når oppholdstillatelsen innvilges, eller ved ankomst til Norge for personer som har fått innvilget oppholdstillatelsen før innreise.

Retten ogplikten til opplæring i norsk gjelder til deltageren har nådd et minimumsnivå i norsk, men likevel ikke lenger enn tre år med tillegg av godkjent permisjon, jf. integreringsloven § 32 første ledd første punktum. En deltager som fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere, har ikke rett eller plikt til opplæring i lenger enn 18 måneder med tillegg av godkjent permisjon, jf. andre punktum.

Deltagere med rett og plikt til å delta i opplæring i samfunnskunnskap skal gjennomføre 75 timer opplæring innen ett år etter at retten ogplikten inntrådte, jf. integreringsloven § 33.

Kommunen skal treffe vedtak om og sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av målgruppen og som er folkeregistrert i kommunen, jf. integreringsloven § 30 første ledd. Tilbud om opplæring skal gis så snart som mulig og senest innen tre måneder etter folkeregistrering eller at krav om deltagelse blir fremsatt, jf. integreringsloven § 30 tredje ledd. Deltagere som får tilbud om opplæring senere enn tre måneder etter folkeregistrering eller at krav om deltagelse blir fremsatt, kan klage på at kommunen ikke har oppfylt sin plikt etter integreringsloven § 30 tredje ledd.

Fristen i integreringsloven § 37 d om opplæring i norsk for personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34 om midlertidig kollektiv beskyttelse beregnes annerledes. I disse tilfellene gjelder retten til opplæring i ett år fra oppstartstidspunktet. Bakgrunnen for at varigheten regnes fra oppstartstidspunktet er blant annet at personer med

kollektiv beskyttelse ikke har plikt til å delta i opplæringen, kun rett.

Kommunen må registrere vedtak om opplæring i norsk og samfunnskunnskap i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) for at tilskuddet til opplæringen skal bli utbetalt. Kommuner må registrere hvem som går fulltid i videregående opplæring i NIR for at tilskuddet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for disse deltagerne skal bli utbetalt til fylkeskommuner.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) sin årsrapport for 2021 viser at kun 48 prosent av deltagerne som ble omfattet av rett og plikt til opplæring i 2020, startet norskopplæringen innen tre måneder. 71 prosent hadde startet opplæringen innen seks måneder. I 2019 startet 52 prosent av deltagerne innen tre måneder og 70 prosent hadde startet innen seks måneder.

4.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å endre beregningen av fristen for gjennomføring av opplæring i norsk og samfunnskunnskap, slik at den løper fra datoen kommunen har tilbudt oppstart av opplæring.

Departementet foreslo også å presisere i integreringsloven § 32 om opplæring i samfunnskunnskap at godkjente permisjoner legges til fristen på ett år.

4.3 Høringsinstansenes syn

Alle høringsinstansene som har gitt innspill til dette forslaget, er positive. Det gjelder *Bærum kommune*, *Skien kommune*, *Viken fylkeskommune*, *Statsforvalteren i Innlandet*, *Øygarden kommune*, *Oslo voksenopplæring servicesenter*, *Statsforvalteren i Vestland*, *Rogaland fylkeskommune*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *Nordland fylkeskommune*, *Agder fylkeskommune*, *Innlandet fylkeskommune*, *Likestillingssenteret KUN*, *IMDi*, *Utdanningsforbundet* og *MiRA-Senteret*.

Viken fylkeskommune uttaler imidlertid at det med fordel kunne vært nevnt at for innvandrere som omfattes av § 26 første ledd, og som skal gå i videregående opplæring, så regnes tidsbegrensningen fra oppstart i videregående skole. Viken fylkeskommune mener at dette vil bidra til at kommunen ser sitt ansvar for å gi opplæring i norsk til innvandrere i målgruppa for bestemmelsen i påvente av oppstart i videregående opplæring.

HK-dir peker på at med den foreslåtte endringen i § 33 første ledd, vil fristen for å gjennomføre opplæring i samfunnskunnskap og fristen for å ta samfunnskunnskapsprøven ikke lenger være harmonisert. Direktoratet ber departementet om også å gjøre endringer i regelverket knyttet til fristen for å gjennomføre prøve i samfunnskunnskap, slik at fristene for gjennomføring av opplæringen og prøven er samordnet, og opplæringen avsluttes med en prøve.

Både *Agder* og *Innlandet fylkeskommuner* ønsker en tydeliggjøring av kommunens ansvar for at deltagerer som deltar fulltid i videregående skole blir registrert korrekt i NIR. Bakgrunnen for ønsket er at fylkeskommunen ikke har tilgang til NIR og dermed ikke kan foreta en slik registrering for at tilskuddet for norsk og samfunnskunnskap tilfaller fylkeskommunen.

4.4 Departementets vurderinger og forslag

Forslaget om endringer i beregningen av fristen for gjennomføring av opplæring i norsk og samfunnskunnskap har fått bred støtte i høringen. Departementet opprettholder forslaget, med en mindre språklig justering.

Det kan være flere grunner til at oppstart av opplæring i norsk og samfunnskunnskap blir forsinket, for eksempel feilregistreringer, at deltageren selv ønsker å utsette oppstarten eller at kommunen eller fylkeskommunen ikke har kapasitet til å tilby opplæringen innen fristen. Forsinkelser i oppstarten av opplæring kan innebære at deltageren får kortere tid til å gjennomføre gratis opplæring enn hva som fremgår av loven.

Perioden en deltager har rett og plikt til opplæring i norsk eller samfunnskunnskap regnes i dag fra tidspunktet retten og plikten til deltagelse i opplæring inntreffer. Det vil si fra oppholdstillatelsen innvilges, eller fra tidspunktet for ankomst til Norge dersom personen får innvilget oppholdstillatelse før innreise. Kommunens frist for å gi tilbud om opplæring er først tre måneder etter folkeregistrering eller krav om deltagelse blir fremsatt.

I mange tilfeller får deltagerer tilbud om opplæring etter fristens utløp. Departementet mener at det er uheldig for den enkelte deltager at perioden med rett til gratis opplæring forkortes. Dette gjelder særlig deltagerer som har utdanning på videregående nivå eller høyere fra før, og ikke har rett eller plikt til opplæring i lenger enn 18 måneder. Det gjelder også for opplæringen i samfunnskunnskap, der fristen for gjennomføring av opplæringen er ett år for alle.

Viken fylkeskommune mener at fristen for de som skal gå i videregående opplæring bør regnes fra oppstart i videregående opplæring. Fylkeskommunen mener at dette vil bidra til at kommunene gir opplæring i påvente av oppstart i videregående opplæring. Til dette bemerker departementet at det kan gå en del tid før oppstart i videregående opplæring. Dersom fristen for gjennomført opplæring ikke begynner å løpe før oppstart, vil dette innebære at noen får vesentlig lengre frist enn andre. Det er uansett kommunens ansvar etter loven å tilby oppstart av opplæring i norsk og samfunnskunnskap innen tre måneder, jf. integreringsloven § 30 tredje ledd.

Etter dette foreslår departementet at det presiseres i henholdsvis § 32 første ledd og § 33 første ledd at varigheten av opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal regnes fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen. I høringen var det foreslått at varigheten skulle regnes fra den datoen «kommunen har tilbudt oppstart av opplæringen». Ettersom ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap er delt mellom kommunen og fylkeskommunen, vurderer departementet at bestemmelsen ikke bør henvise til kommunen. Videre kan det skape uklarheter dersom både kommunen og fylkeskommunen nevnes i bestemmelsen, ettersom mange først vil få opplæring i kommunen før de går over i videregående opplæring og ansvaret flyttes til fylkeskommunen. Departementet bemerker at det er den første tilbudte oppstartsdatoen som er avgjørende for fristen.

Etter departementets syn er det viktig at opplæringen i norsk og samfunnskunnskap starter så raskt som mulig. Departementet vurderer derfor at retten og plikten til opplæring i norsk og samfunnskunnskap fortsatt skal inntre ved innvilget oppholdstillatelse eller ved ankomst til landet, blant annet for at personer som ikke får et tilbud innen lovens frist for oppstart av opplæringen, skal kunne klage på at rettigheten ikke oppfylles.

Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap utbetales i dag etter at kommunen har registrert vedtak om opplæring i NIR. Tids-

punktet for oppstart av opplæringen kan imidlertid være lagt lenger fram i tid. Departementet foreslår at utbetalingen av tilskuddet tar utgangspunkt i tidspunktet for oppstart, istedenfor vedtakstidspunktet. Se punkt 9.1 om økonomiske og administrative konsekvenser.

Øvrige forsinkelser som skyldes forhold på kommunens eller fylkeskommunens side gir i dag ikke utvidet tid til opplæring. Departementet foreslo ikke endringer i dette i høringen. Oslo voksenopplæring servicesenter viser til at slike forsinkelser vil være utenfor deltagerens kontroll og støtter derfor ikke at forsinkelser på kommunens eller fylkeskommunens side ikke skal gi utvidet tid til opplæring. Departementet vurderer at utvidelser som følge av forsinkelser i kommunen eller fylkeskommunen vil kunne åpne for at kommunene eller fylkeskommunene setter opplæringen på vent. Dette kan innebære en uforholdsmessig stor belastning for deltageren og være uheldig for god

progresjon i opplæringen. Det vil dessuten være utfordrende å fastsette klare kriterier for når en forsinkelse skyldes forhold på kommunens eller fylkeskommunens side og når den skyldes andre forhold. Departementet opprettholder vurderingen av at det ikke åpnes for utvidet frist for gratis opplæring ved øvrige forsinkelser.

Departementet foreslår å presisere i integreringsloven § 33 om opplæring i samfunnskunnskap at godkjente permisjoner legges til fristen på ett år for å gjennomføre opplæringen. Dette er allerede presisert i § 32 om opplæringen i norsk.

HK-dir påpeker i høringen at fristene for gjennomføring av henholdsvis opplæring og prøve i samfunnskunnskap ikke ville være harmoniserte etter forslaget til endringer i integreringsloven §§ 32 og 33 første ledd. Departementet mener at også fristen for gjennomføring av prøve i samfunnskunnskap bør regnes fra samme tidspunkt og foreslår å presisere dette i § 37.

5 Ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap

5.1 Gjeldende rett

Ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap reguleres i integreringsloven § 30. Utgangspunktet etter § 30 første ledd er at kommunen skal treffe vedtak om og sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av integreringsloven § 26 første og tredje ledd, og som er folkeregistrert i kommunen. Det følger av integreringsloven § 30 andre ledd at fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av integreringsloven § 26 første ledd, som går på fulltid i videregående opplæring etter opplæringsloven. Dersom en deltager går i videregående opplæring på deltid, vil det være kommunen som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere utbetales til den av kommunen og fylkeskommunen som sørger for opplæringen.

Integreringsloven regulerer ikke hvem som skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap i de tilfellene hvor deltagerne går i opplæringsløp som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring, for eksempel tilbud etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd. Det følger av denne bestemmelsen at kommunen og fylkeskommunen kan tilby grunnskoleopplæring for de som har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 (ungdomsrett), men som har behov for mer grunnskoleopplæring for å kunne fullføre videregående opplæring. Det er ikke en plikt å gi et slikt tilbud. De som mottar dette tilbudet, bruker ikke av ungdomsretten. Det er ikke fastsatt læreplaner eller andre rammer for slike tilbud. Eksempler på slike tilbud er kombinasjonsklasser der elevene får opplæring på både grunnskolenivå og videregående nivå. Det kan også være et 11. skoleår med grunnskoleopplæring.

Det finnes også andre tilbud som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Kombinasjonsforsøket er et slikt tilbud. Forsøket skal prøve ut opplæring hvor deltageren kombinerer Forberedende voksenopplæring (FVO),

som er opplæring på grunnskolenivå, med videregående opplæring i form av Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring (MFY). På grunnlag av realkompetansevurdering får deltagere opplæring i de fagene som vedkommende trenger på grunnskolenivå samtidig med fag- og yrkesopplæring (videregående opplæring). Målgruppen for kombinasjonsforsøket er voksne over 20 år som har som mål å ta et fag- eller svennebrev, men som samtidig har behov for opplæring i fag i FVO. Deltagerne rekrutteres blant annet fra FVO, introduksjonsprogrammet og NAV. I kombinasjonsforsøket får deltageren unntak fra inntaksforskriften til videregående opplæring. Til forskjell fra tilbud etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd, retter dette seg mot de som ikke har fullført grunnskolen (eller tilsvarende) og som dermed ikke har rett til videregående opplæring. Når det gjelder de som ikke har fullført grunnskolen, eller tilsvarende, og som dermed ikke har rett til videregående opplæring, har Kunnskapsdepartementet foreslått at det tas inn i ny opplæringslov at fylkeskommunen kan tilby grunnskoleopplæring i kombinasjon med videregående opplæring til denne gruppen, se punkt 43.9.4 i Prop. 57 L (2022–2023) om forslag til ny opplæringslov.

5.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo å tydeliggjøre i integreringsloven hvem som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap når deltageren går i opplæringsløp som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Departementet foreslo at fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap ved slike tilbud, dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for opplæringstilbudet for øvrig. Videre foreslo departementet at fylkeskommunen også skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap dersom ansvaret for opplæringstilbudet for øvrig er delt mellom kommunen og fylkeskommunen og det er uklart hvem som har hovedansvaret, med mindre kommunen og fylkeskommunen har avtalt noe annet.

5.3 Høringsinstansenes syn

Bærum kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Viken fylkeskommune, Øygarden kommune, Statsforvaltaren i Vestland, Rogaland fylkeskommune, Troms og Finnmark fylkeskommune, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), Nordland fylkeskommune, Agder fylkeskommune, Utdanningsforbundet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og MiRA-Senteret støtter forslaget. Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget, men ønsker at det presiseres at det utbetales tilskudd fra kommunene til den som tilbyr opplæringen.

Innlandet fylkeskommune støtter ikke forslaget og mener at ansvarsfordelingen bør skje på bakgrunn av om deltageren har ungdomsrett etter § 3-1 i opplæringslova eller ikke, og ikke etter hvem som har hovedansvaret for et tilbud etter § 4A-1 andre ledd. Innlandet fylkeskommune viser til at endringsforslaget kan skape flere uklarheter. Fylkeskommunen bemerker at opplæringslova § 4A-1 andre ledd innebærer en ikke-lovpålagt oppgave som både fylkeskommune og kommune kan tilby og at fylkeskommunens ansvar tiltrer i det en elev går fulltid i videregående opplæring jf. integreringsloven § 4. I tillegg mener Innlandet fylkeskommune at ansvar og tildeling må henge sammen med hvem som har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1, og at fylkeskommunen kun kan ha ansvar dersom søkeren fyller dette vilkåret når vedkommende bosettes.

IMDi peker på at det ikke er gitt føringer for hvordan situasjonen skal løses dersom kommunen og fylkeskommunen er uenige om hvem som har hovedansvaret. IMDi bemerker videre at forslaget legger opp til at fylkeskommunen vil få hovedansvaret for et større antall personer. IMDi antar at det videreføres at det er kommunens registrering i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) av at deltageren går fulltid i videregående opplæring som utløser utbetaling av tilskuddet til fylkeskommunen, og mener det vil være en fordel om dette omtales kort i forarbeidene. IMDi gir uttrykk for at det er uklart hvordan dagens tilskuddsregelverk for deling mellom kommune og fylkeskommune skal ivaretas samtidig som tilskuddet skal tilfalle den som har hovedansvaret for opplæringen. IMDi mener derfor at beskrivelsen av fordelingen av tilskuddet bør utdypes. Fylkeskommunene Rogaland og Agder påpeker at det er viktig at kommunene registrerer i NIR om opplæringen skjer i kommune eller i fylkeskommune for å sikre at tilskudd utbetales til rett instans.

5.4 Departementets vurderinger og forslag

Departementet opprettholder forslaget om å tydeliggjøre i integreringsloven hvem som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap når deltageren går i opplæringsløp som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring.

Ansvarsdelingen mellom kommunen og fylkeskommunen etter integreringsloven § 30 er ikke tilpasset situasjoner der deltagerne går i kombinerte løp med både grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Ved slike situasjoner oppstår spørsmål om hvem som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap etter integreringsloven. Departementet vurderer at det bør være så tydelig som mulig i loven hvem som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, blant annet for å sikre at deltagerne får tilbudet de skal ha, og at oppstart av opplæringen skjer så raskt som mulig. Tydelig ansvarsdeling er også viktig i forbindelse med utbetaling av tilskudd til den som tilbyr opplæringen.

For at fylkeskommunen skal ha ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, er det etter ordlyden i integreringsloven § 30 andre ledd avgjørende at den enkelte går i videregående opplæring og at dette skjer på fulltid (minst 30 timer i uken). Det fremgår av Prop. 89 L (2019–2020) punkt 10.2.4 at hensikten med ansvarsdelingen er at opplæring i norsk og samfunnskunnskap så langt som mulig bør gis som en integrert del av øvrig opplæring.

Etter departementets vurdering gjør det samme hensynet seg gjeldende i tilfeller der opplæringsløpet er en kombinasjon av grunnskoleopplæring og videregående opplæring.

Departementet mener at den som har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringsloven, også skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Dette gjelder uavhengig av om opplæringen er på grunnskolenivå eller videregående nivå, så lenge opplæringstilbudet som sådan er et fulltidstilbud. Denne løsningen innebærer at dersom kommunen har hovedansvar for tilbudet, er det kommunen som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Motsatt skal fylkeskommunen sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap dersom fylkeskommunen har hovedansvar for tilbudet.

Departementet foreslår etter dette å regulere i integreringsloven § 30 andre ledd, at fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som mottar tilbud

som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring, dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for tilbudet.

I noen tilfeller kan ansvaret for opplærings-tilbudet ved kombinert grunnskoleopplæring og videregående opplæring være delt mellom kommunen og fylkeskommunen på en slik måte at det ikke kan fastslås hvem som har hovedansvaret. Dette er det åpnet for i opplæringsloven. I slike situasjoner vil de fleste av de som deltar i introduksjonsprogrammet, ha sluttmaal om å gjennomføre hele eller deler av videregående opplæring. For å oppnå sluttmalet må disse deltagerne også delta i opplæring på grunnskolenivå. I lys av at sluttmalet er å gjennomføre hele eller deler av videregående opplæring, vurderer departementet at det er mest hensiktsmessig at fylkeskommunen som har ansvaret for videregående opplæring, også skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Derfor foreslår departementet at fylkeskommunen har ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap i slike tilfeller. For å ivareta hensynet til fleksibilitet, foreslår departementet at det presiseres i samme bestemmelse at kommuner og fylkeskommuner kan avtale noe annet. IMDi påpeker i høringen at det ikke er gitt føringer for hvordan uenighet skal håndteres. Departementet antar at antallet tilfeller der det ikke er klart hvem som har hovedansvaret for opplæringstilbudet vil være begrenset og ser det ikke som hensiktsmessig å legge konkrete føringer for hvordan kommuner og fylkeskommuner skal avgjøre uenigheter som oppstår.

Som det fremgår ovenfor og i Prop. 89 L (2019–2020) er hensikten med ansvarsdelingen at opplæringen i norsk og samfunnskunnskap så

langt som mulig skal være en integrert del av opplæringen for øvrig. Departementet vurderer at dette ivaretas i større grad ved at den som har hovedansvaret for tilbudet for øvrig også sørger for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, enn ved at ansvarsdelingen gjøres på grunnlag av om den enkelte har ungdomsrett eller ikke, slik Innlandet fylkeskommune foreslår. Innlandet fylkeskommune viser til at det følger av integreringsloven § 4 at fylkeskommunens ansvar kun gjelder overfor de som går fulltid i videregående opplæring. Som en konsekvens av forslaget ovenfor, som innebærer at fylkeskommunen skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap for flere enn de som går fulltid i videregående opplæring, foreslår departementet en justering i integreringsloven § 4 tredje ledd. Departementet foreslår at integreringsloven § 4 tredje ledd henviser til ansvaret etter § 30 andre ledd, uten å definere at det gjelder de som går fulltid i videregående opplæring.

Det kom flere innspill om tilskuddet til opplæringen i norsk og samfunnskunnskap i høringen. Departementet bekrefter at det per i dag er kommunen som registrerer i NIR at deltageren går i videregående opplæring, slik at tilskuddet dermed skal tilfalle fylkeskommunen. Det er de ordinære delingsreglene i tilskudsregelverket som gjelder dersom ansvaret for opplæringen varierer mellom kommunen og fylkeskommunen. Selv om ansvaret for opplæringstilbudet kan være delt mellom kommunen og fylkeskommunen, vil ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap i sin helhet ligge hos enten kommunen eller fylkeskommunen.

6 Tilgang til Nasjonalt introduksjonsregister

6.1 Gjeldende rett

Integreringsloven §§ 41 til 44 regulerer behandling av personopplysninger. Behandlingsgrunnlaget reguleres i lovens § 41. Bestemmelsens første ledd gir offentlige organer hjemmel til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver i forbindelse med flere opplistede formål. Integreringsloven § 42 regulerer innhenting og utveksling av personopplysninger. Det følger av § 41 fjerde ledd og § 42 tredje ledd at private som utfører oppgaver nevnt i § 41 første ledd for stat, fylkeskommune eller kommune regnes som offentlige organer etter disse paragrafene.

Det følger av integreringsloven § 43 første ledd at det skal opprettes nasjonale personregistre for formålene nevnt i lovens § 41 første ledd. Det mest sentrale registeret som er opprettet med hjemmel i bestemmelsen er Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), som blant annet inneholder opplysninger om enkeltpersoners deltagelse i introduksjonsprogram og opplæring etter integreringsloven.

Det følger videre av integreringsloven § 43 første ledd at utlevering av personopplysninger til organer nevnt i § 41 første ledd kan skje gjennom direkte søketilgang i personregistre. § 43 inneholder ikke en tilsvarende presisering som § 41 fjerde ledd og § 42 tredje ledd om at private som utfører oppgaver nevnt i § 41 første ledd for stat, fylkeskommune eller kommune regnes som offentlige organer.

6.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringen å legge inn en henvisning til § 41 fjerde ledd i integreringsloven § 43 første ledd, for å tydeliggjøre at private aktører regnes som offentlige organer også når det gjelder hvem som kan få utlevert opplysninger gjennom direkte søketilgang i nasjonale personregistre etter § 43.

6.3 Høringsinstansenes syn

De fleste høringsinstansene som hadde innspill til dette forslaget var positive. Det gjelder *fylkeskommunene Møre og Romsdal, Agder, Viken, Rogaland, Innlandet og Troms og Finnmark, Statsforvaltaren i Vestland, Utdanningsforbundet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)*.

Datatilsynet stiller seg positive til forslaget om tydeliggjøring i loven. *Datatilsynet* bemerker at avklaring av behandlingsansvaret er sentralt for å sikre etterlevelse av personvernregelverket, og tilsynet forutsetter at dette avklares.

Samtidig har *fylkeskommunene Møre og Romsdal, Agder, Viken, Rogaland, Innlandet og Troms og Finnmark* påpekt at de ikke har tilgang til NIR, til tross for at fylkeskommune har et ansvar knyttet til personer som er omfattet av registeret.

IMDi gjør oppmerksom på at dersom private aktører skal gis tilgang til IMDinett (NIR) må det utvikles en teknisk løsning.

MiRA-Senteret er kritisk til at det foreslås å utvide muligheten for å innhente personopplysninger, slik at også private aktører skal kunne innhente slik informasjon.

6.4 Departementets vurderinger og forslag

Departementet opprettholder forslaget om å tydeliggjøre i integreringsloven § 43 at også private aktører kan få utlevert personopplysninger gjennom tilgang til nasjonale personregistre. Forslaget fikk i hovedsak støtte i høringen.

Integreringsloven § 43 er bygget opp annerledes enn integreringsloven §§ 41 og 42. Mens det i både §§ 41 og 42 brukes begrepet «offentlige organer» og henvises til personopplysninger og oppgaver nevnt i integreringsloven § 41 første ledd, vises det i § 43 til «organer nevnt i § 41 første ledd» for å definere hvilke organer som kan få utlevert opplysninger gjennom tilgang til registrene.

Integreringsloven § 41 første ledd angir en liste med formål for behandling av personopplysninger. Offentlige organer som har oppgaver i forbindelse med de nevnte formålene, har hjemmel til å behandle personopplysninger etter bestemmelsen. Dette inkluderer også private som utfører oppgaver for de nevnte formålene for stat, fylkeskommune eller kommune, jf. § 41 fjerde ledd. Etter departementets vurdering er det ikke naturlig å tolke henvisningen i integreringsloven § 43 til «organer nevnt i § 41 første ledd» snevrere enn det som følger av § 41 første ledd jf. fjerde ledd. Det er heller ikke holdepunkter i forarbeidene til integreringsloven for at definisjonen av et organ i lovens § 43 skulle være mer begrenset enn definisjonen etter de øvrige bestemmelsene.

På denne bakgrunnen vurderer departementet at bestemmelsene i integreringsloven § 43, jf. § 41 første ledd i dag gir hjemmel til at private som utfører oppgaver nevnt i § 41 første ledd for stat, fylkeskommune eller kommune kan få utlevert opplysninger gjennom tilgang til personregistrene.

Departementet kan ikke se at private aktører som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune bør stilles annerledes enn de øvrige organene som behandler personopplysninger etter integreringsloven. For alle som skal ha tilgang til registrene gjelder kravene etter personvernforordningen. Hvilke opplysninger det gis tilgang til må begrenses ut fra det enkelte organs behov. At private kan få direkte tilgang til nødvendige opplysninger vil innebære redusert ressursbruk for fylkeskommunene og kommunene som leier inn private aktører for å utføre sine oppgaver. Datatilsynet bemerket i høringen at avklaring av behandlingsansvaret er sentralt for å sikre etterlevelse av personvernregelverket. Departementet viser til at private aktører i disse tilfellene utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune og at behandlingsansvaret ligger hos den ansvarlige myndigheten.

Selv om departementet vurderer at dagens hjemler i integreringsloven §§ 41 og 43 åpner for at private aktører kan få utlevert opplysninger gjennom tilgang til personregistrene, vurderer departementet at det bør synliggjøres i § 43 av pedagogiske grunner. Departementet foreslår derfor å endre § 43 første ledd slik at det henvises til «organer nevnt i § 41 første ledd, jf. fjerde ledd». At henvisningen til § 41 både gjelder første og fjerde ledd, tydeliggjør at private aktører

regnes som offentlige organer også når det gjelder tilgang til registrene.

MiRA-senteret er i høringen kritisk til at det foreslås å utvide muligheten for å innhente personopplysninger, slik at også private aktører skal kunne innhente slik informasjon. Departementet bemerker at forslaget ikke innebærer en utvidelse av private aktørers mulighet til å få utlevert personopplysninger. Forslaget innebærer kun en tydeliggjøring av at aktørene kan gis tilgang til registrene direkte, istedenfor å måtte få opplysningene utlevert fra sin oppdragsgiver med hjemmel i integreringsloven § 42.

I § 43 benyttes begrepet «direkte søketilgang». Med dette menes både tilgang til å lese opplysninger og til å registrere. Departementet ser at begrepet kan være misvisende når det gjelder adgangen til å registrere opplysninger og foreslår å erstatte begrepet «direkte søketilgang» med begrepet «tilgang til» registrene. Departementet understreker at det er organets oppgaver og behov som avgjør hva slags tilgang det skal ha til registrene, for eksempel om det er behov for å kunne registrere opplysninger.

Flere fylkeskommuner har i høringen tatt opp at fylkeskommunene mangler tilgang til NIR selv om de har klart definerte oppgaver etter loven. Fylkeskommunene peker på at private aktører uten slike klart definerte oppgaver ikke bør ha lettere tilgang til registeret enn fylkeskommunene. Departementet viser til at det ikke er hjemmelsgrunnlaget i seg selv som har medført utfordringer når det gjelder fylkeskommunenes tilgang til NIR. Utfordringene har oppstått på bakgrunn av ulike vurderinger av fylkeskommunenes tjenstlige behov for opplysninger på individnivå, ut fra lovens krav om at behandling av personopplysninger må være «nødvendig». Det er avklart at fylkeskommunene har tjenstlig behov for tilgang til noen personopplysninger på enkeltpersonnivå. Det pågår en dialog mellom IMDi og fylkeskommunene om tilgangen til opplysningene og IMDi arbeider med å utvikle en egen tilgang til registeret for fylkeskommunene.

IMDi påpeker i høringen at det er behov for en teknisk løsning for at private aktører kan gis tilgang til registrene. Departementet viser til at forslaget gjelder presiseringer i hjemlene for behandling av personopplysninger og at presiseringene foreslås av pedagogiske grunner. Hvordan bruken av hjemmelen skal skje i praksis vil bli fulgt opp i andre prosesser.

7 Begrepsbruk, forskriftshjemler og retting av feil

7.1 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo flere presiseringer i integreringsloven når det gjelder begrepsbruk og forskriftshjemler, og å rette noen feil. Blant annet foreslo departementet justeringer i definisjonen av asylsøker etter loven, å endre uttrykket «minimum utdanning på videregående nivå fra før» til deltagere som «fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere», å endre henvisninger til «Kompetanse Norge» til «Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse» og å presisere flere forskriftshjemler for at de skulle være mer dekkende for det som er aktuelt å regulere i forskrift.

7.2 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene som har gitt innspill til endringene om begrepsbruk og forskriftshjemler, herunder *Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)* og *Utdanningsforbundet*, støtter i hovedsak forslagene. *Oslo voksenopplæring servicesenter* mener imidlertid at definisjonen av utdanning på videregående nivå fortsatt overlater tolkningsmuligheter til kommunene som kan være til ugunst for deltagere avhengig av hvordan kommunene velger å tolke definisjonen. Voksenopplæringen viser til presiseringen av at deltagere ikke behøver å tilfredsstille språkkravet i engelsk for å være omfattet av definisjonen. Oslo voksenopplæring servicesenter mener videre at det bør være et krav at søkere tilfredsstiller språkkravet i engelsk for å være omfattet av definisjonen. Oslo voksenopplæring servicesenter spør også om hva det innebærer når departementet sier at det kan gis forskrift om den enkeltes norskmål og lurer på hva som er hensikten og formålet med det.

Utdanningsforbundet støtter forslaget om å bytte ut formuleringen «minimum utdanning på videregående nivå fra før», og mener at det nye forslaget gir en bedre språklig formulering. Samtidig mener Utdanningsforbundet at det kan være grunnlag for å presisere ytterligere hva som menes uten å måtte gå til forskriften.

Kirkenes flyktning- og kompetanseenhet uttaler at det må spesifiseres hva som menes med «fra før».

7.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet opprettholder forslagene fra høringsnotatet om justeringer i begrepsbruken og i flere forskriftshjemler.

Integreringsloven inneholder en rekke ulike begreper. På bakgrunn av en gjennomgang av begrepsbruken i loven, foreslår departementet enkelte endringer.

Integreringsloven § 2 bokstav a definerer asylsøker som «en person som søker beskyttelse etter utlendingsloven § 28». I praksis søkes det imidlertid ikke om beskyttelse etter en bestemt paragraf i utlendingsloven. Departementet foreslår derfor at henvisningen til «utlendingsloven § 28» i definisjonen, endres til «utlendingsloven kapittel 4».

I integreringsloven brukes for det meste begrepet «deltagere» med ulike bøyninger. I §§ 22 og 50 i loven brukes imidlertid begrepet «deltakere». For å sikre konsekvent begrepsbruk i loven, foreslår departementet å endre forekomstene av «deltakere» til «deltagere».

Flere steder i integreringsloven brukes uttrykket «minimum utdanning på videregående nivå fra før». Departementet opprettholder forslaget om språklige endringer, slik at bestemmelsene isteden omtaler deltagere som «har utdanning på videregående nivå eller høyere fra før». Departementet opprettholder også forslaget om å ta inn en forskriftshjemmel i integreringsloven § 13 nytt syvende ledd og § 32 nytt tredje ledd om at departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter paragrafene. Det fremgår av Prop. 89 L (2019–2020) punkt 8.5.4.3 at det med minimum utdanning på videregående nivå fra før menes en utdanning som kan gi generell studiekompetanse i Norge i henhold til GSU-listen. Det er videre presisert at deltageren ikke behøver å tilfredsstille språkkravet i norsk og eventuelt engelsk for å være omfattet av definisjonen. Departementet vil

ta inn denne definisjonen i forskrift av pedagogiske grunner. Utdanningsforbundet uttaler at forslaget til ny formulering gir en bedre språklig formulering, men mener det kan være grunnlag for å presisere ytterligere hva som menes uten å måtte gå til forskriften. Kirkenes flyktning- og kompetansenhet mener det må spesifiseres hva som menes med «fra før». Oslo voksenopplæring servicesenter uttaler at definisjonen som fremgår av forarbeidene til integreringsloven overlater tolkningsmuligheter til kommunene når det gjelder kravet til å tilfredsstille språkkravet til engelsk.

Departementet mener at definisjonen av hva som konkret regnes som utdanning på videregående nivå fra før er for detaljert til å innta i lov. Til høringsuttalelsen fra Oslo voksenopplæring servicesenter, bemerker departementet at det ikke overlates til kommunene å tolke om engelskkravet etter GSU-listen skal være tilfredsstilt eller ikke. Deltageren omfattes av definisjonen så lenge utdanningskravet er tilfredsstilt, uavhengig av om de andre kravene er oppfylt eller ikke. Om en deltager har utdanning på videregående nivå eller høyere «fra før» vurderes ut fra situasjonen når vedtak om introduksjonsprogram eller opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal treffes.

I integreringsloven § 30 andre ledd brukes begrepet «full tid», mens det ellers i regelverket brukes begrepet «fulltid». Departementet opprettholder forslaget om at begrepet «full tid» erstattes med «fulltid».

Fra 1. juli 2021 ble Kompetanse Norge slått sammen med flere andre direktorater til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Departementet opprettholder forslaget om at henvisninger til «Kompetanse Norge» endres til «Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse».

Departementet opprettholder forslaget om endringer i noen av forskriftshjemlene i integreringsloven, for å sikre at de er dekkende for det som er aktuelt å regulere i forskrift. Etter integreringsloven § 5 tredje ledd kan departementet gi forskrift om «omfanget av og innholdet i opplæringen» i mottak. Departementet foreslår å presisere at det også kan gis forskrift om fritak fra plikten til å delta i opplæringen.

Det følger av integreringsloven § 17 tredje ledd at departementet kan gi forskrift om «fravær og permisjoner fra introduksjonsprogram». Departementet foreslår å presisere at det også kan gis forskrift om fri fra introduksjonsprogrammet, om fravær, fri og permisjoner skal medføre tillegg i programtiden og om retten til introduksjonsstønad ved fravær, fri og permisjoner.

Integreringsloven § 29 tredje ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift om «hvilken dokumentasjon som er nødvendig» for å få fritak fra plikt til deltagelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Departementet foreslår at dette endres til at departementet kan gi forskrift om «fritak fra plikten til deltagelse» i opplæringen, slik at hjemmelen dekker alt som er aktuelt å regulere om fritak, for eksempel nærmere vilkår.

Integreringsloven § 31 andre ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift om «veiledende minimumsnivåer i norsk for ulike grupper deltagere». Departementet foreslår å presisere at det også kan gis forskrift om den enkeltes norskmål. Oslo voksenopplæring servicesenter spør hva som er hensikten og formålet med å presisere dette. Hensikten er at forskriftshjemmelen i integreringsloven skal være språklig dekkende for hva det kan gis forskrift om. Integreringsforskriften regulerer individuell fastsettelse av norskmålet i § 27.

Det følger av integreringsloven § 37 femte ledd at departementet kan gi forskrift om «innholdet i og gjennomføringen av prøver» og «om reaksjoner ved overtredelse av bestemmelser om gjennomføringen av prøvene». Departementet foreslår at integreringsloven § 37 femte ledd endres til at departementet kan gi forskrift om «prøver i norsk og samfunnskunnskap og om reaksjoner ved overtredelse av bestemmelser om gjennomføringen av prøvene», slik at hjemmelen dekker alt som er aktuelt å regulere om prøver.

Ved ikrafttredelsen av lov 11. juni 2021 nr. 79 om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (tolkeloven) ble integreringsloven § 46 andre ledd bokstav j opphevet. Ved en feil ble ikke § 47 første ledd andre punktum opphevet samtidig. Departementet foreslår derfor at integreringsloven § 47 første ledd andre punktum oppheves.

8 Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19

8.1 Gjeldende rett

Midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 regulerer utvidet og forsterket opplæring og introduksjonsprogram og tilpasninger i ordningene. Kapittel 1 inneholder bestemmelser om tiltak fra tidligere tiltakspakker på integreringsfeltet. Kapittel 2 inneholdt bestemmelser om tilpasninger når utbrudd av covid-19 påvirker gjennomføringen av ordningene etter introduksjonsloven. Kapittel 1 oppheves fra den tid Kongen bestemmer, mens kapittel 2 ble opphevet 31. desember 2022. Formålet med kapittel 1 i den midlertidige loven er å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19 for deltagere i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. § 1.

Utvidet introduksjonsprogram reguleres i § 2. Deltagere som omfattes av lovens § 2 første eller andre ledd har rett til å få utvidet programmet med inntil seks eller fire måneder dersom den enkelte har behov for slik utvidelse for å komme i jobb eller utdanning. Dette er deltagere som startet introduksjonsprogrammet før 1. juli 2020. Lovens § 2 tredje ledd regulerer forsterket introduksjonsprogram, som innebærer at deltagere som startet i introduksjonsprogrammet etter 1. januar 2019, har rett til å få revidert sin individuelle plan og få fastsatt et sluttmaal for deltagelsen i introduksjonsprogrammet. Deltagere som får sluttmaal om fullført videregående opplæring, kan få inntil tre års programtid, med mulighet for inntil ett års forlengelse. Alle deltagere som omfattes av den midlertidige loven § 2, har rett til å få vurdert behovet for karriereveiledning og få gjennomført karriereveiledning dersom det er behov.

Utvidet norskopplæring reguleres i § 3. Det følger av bestemmelsen at deltagere som avslutter opplæringen før 31. desember 2021, har rett til utvidet opplæring i norsk i inntil seks eller fire måneder avhengig av når de avslutter opplæringen.

Kommunens og fylkeskommunens ansvar etter den midlertidige loven reguleres i § 4. Bestemmelsen tydeliggjør også at avgjørelser om utvidet og forsterket introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring regnes som enkeltvedtak.

Etter § 5 kan departementet gi forskrift om å utvide ordningene etter introduksjonsloven i forbindelse med stortingsvedtak om tiltak for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

8.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringen å oppheve § 2 første og andre ledd og § 3 i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

8.3 Høringsinstansenes syn

Bærum kommune, Kirkenes flyktning- og kompetanseenheter, Statsforvaltaren i Vestland, Utdanningsforbundet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har uttalt seg om forslaget og støtter det.

8.4 Departementets vurderinger og forslag

Departementet opprettholder forslagene om å oppheve § 2 første og andre ledd og § 3 i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Disse bestemmelsene omhandler henholdsvis rett til utvidet introduksjonsprogram til personer som startet programmet før 1. januar 2019 og frem til 1. januar 2020, og utvidet norskopplæring til personer som avsluttet opplæringen senest 31. desember 2021. Departementet mener at den midlertidige loven bør gjenspeile den faktiske situasjonen. Bestemmelsene som gir noen

grupper deltagere rett til utvidet introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring gjelder fortsatt. Med tiden som har gått, vurderer departementet at de deltagerne som har vært aktuelle for tiltakene på nåværende tidspunkt bør og skal ha fått tilbud. Forslagene om å oppheve enkelte av bestemmelsene som følge av dette fikk støtte i høringen.

Departementet foreslår ikke øvrige innholdsmessige endringer i den midlertidige loven, men foreslår endringer i § 4 om kommunens og fylkeskommunens ansvar og i § 11 om ikrafttredelse, opphevelse og overgangsregler for å ta høyde for opphevelsen av § 2 første og andre ledd og § 3.

Dagens § 2 tredje ledd, som blir nytt første ledd, gir rett til forsterket introduksjonsprogram til personer som startet programmet etter 1. januar 2019. Deltagere i denne gruppen som har fått sluttmaal om fullført videregående opplæring, kan ha program på inntil fire år. For å sikre at grunnlaget for lengre programtid ikke faller bort, kan ikke bestemmelsen oppheves før deltagerne har fullført.

Kapittel 2 i den midlertidige loven om tilpasninger i introduksjonsloven og §§ 1 til 6 i midlertidig lov om tilpasninger i integreringsloven ble opphevet 31. desember 2022.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1 Endringene i integreringsloven

Forslagene til endringer i integreringsloven er i hovedsak presiseringer og mindre endringer som ikke har vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslagene til endringer i § 8, se punkt 3.4, innebærer at noen flere vil være i målgruppen for rett og plikt til introduksjonsprogram. Samtidig gjelder dette personer som allerede har vært i målgruppen og som har utløst integreringstilskudd. Mange vil ha startet introduksjonsprogrammet på tidspunktet for endring av oppholdstillatelsen og de har uansett rett til å fullføre programmet. Departementet vurderer at utvidelsen av målgruppen vil være begrenset og at endringen dermed ikke har vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Kommuner med personer i målgruppa for opplæring i norsk og samfunnskunnskap mottar tilskudd per person fordelt over tre år. I dag utbetales persontilskuddet etter kommunen har registrert vedtak om opplæring i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), uavhengig av når opplæringen starter. Forslaget om at varigheten for opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal regnes fra tidspunktet for oppstart av opplæringen, innebærer at utbetalingen av tilskudd vil ta utgangspunkt i tidspunktet for oppstart av opplæringen istedenfor vedtakstidspunktet. Forslaget innebærer ingen endring i tilskuddets størrelse eller varighet.

I dag blir tilskuddet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap utbetalt til fylkeskommunen dersom en person deltar i videregående opplæ-

ring på fulltid. Forslaget om ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap innebærer at fylkeskommunen i noen tilfeller skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap ved tilbud etter opplæringsloven som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. I disse tilfellene vil tilskuddet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap bli utbetalt til fylkeskommunen. Retningslinjene for tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere vil bli oppdatert i tråd med dette forslaget. Forslaget innebærer ingen endring i tilskuddets størrelse.

IMDi har i høringen spilt inn at flere av forslagene krever endringer i Nasjonalt introduksjonsregister og eventuelt behov for utvikling av tekniske løsninger. Eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser for IMDi som følge av forslagene vil ved behov vurderes i de ordinære budsjettprosessene.

9.2 Endringene i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven

Rett til utvidet introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring ble finansiert gjennom særskilte tilskudd. Tilskuddene utbetales til kommunene basert på rapportert antall personer som får et tilbud. Forslaget om å oppheve bestemmelsene som gir noen grupper deltagere rett og plikt til utvidet introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring innebærer at kommunene ikke vil få utbetalt tilskudd ved eventuell fortsatt bruk av disse tiltakene.

10 Merknader til de enkelte lovbestemmelsene

10.1 Endringer i integreringsloven

Til § 2

Endringen i *første ledd bokstav a* innebærer en utvidelse av definisjonen av asylsøker, som følge av at det ikke søkes om beskyttelse etter en bestemt paragraf, men generelt etter utlendingsloven kapittel 4.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 4

Endringen i *tredje ledd* gjenspeiler at fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for flere enn de som går fulltid i videregående opplæring, jf. endringer i § 30 andre ledd.

Se også de generelle merknadene i punkt 5.4.

Til § 5

Endringen i *tredje ledd* innebærer en presisering av forskriftshjemmelen, slik at det fremgår at det også kan gis forskrift om fritak fra plikten til å delta i opplæringen.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 8

Endringen i *andre ledd* innebærer at det presiseres at personer som får innvilget oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav a, altså oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28, etter å ha hatt en oppholdstillatelse som familiemedlem, jf. § 9 første ledd bokstav f, unntas fra kravet om å være bosatt etter avtale mellom kommunen og integreringsmyndighetene. Dette omfatter for eksempel personer som har hatt oppholdstillatelse som familiemedlem og som deretter får innvilget avledet flyktningstatus etter utlendingsloven § 28 sjettede ledd og de som får innvilget flyktningstatus etter utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a eller b på selvstendig grunnlag. Personene bor allerede i kommunen.

Se også de generelle merknadene i punkt 3.4.

Til § 9

Endringen i *første ledd bokstav d* innebærer at «i påvente av dokumentert identitet» presiseres i bestemmelsen som en avgrensning av hvilke personer med begrenset oppholdstillatelse som omfattes av målgruppen for introduksjonsprogram. Dette innebærer ikke realitetsendringer.

Etter nytt *andre ledd* omfatter første ledd bokstav f også familiemedlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse som nevnt i bokstav a til e. Dette innebærer ikke realitetsendringer, ettersom bestemmelsen praktiseres slik i dag. Det forutsettes at de øvrige vilkårene for rett og plikt til deltagelse i introduksjonsprogram er oppfylt.

Nåværende § 9 andre ledd blir tredje ledd.

Se også de generelle merknadene i punkt 3.4.

Til § 13

Endringene i *andre og tredje ledd* er språklige justeringer og innebærer ikke realitetsendringer.

Nytt *syvende ledd* innebærer at departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter bestemmelsen. Forskriftsfesting av definisjonen vil gjøre den mer tilgjengelig enn når den kun fremgår av forarbeidene til integreringsloven, jf. Prop. 89 L (2019–2020).

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 17

Endringen i *tredje ledd* innebærer en presisering av forskriftshjemmelen, slik at det også fremgår at det kan gis forskrift om fri fra introduksjonsprogrammet og om fravær, fri og permisjoner skal medføre tillegg i programtiden. Departementet kan også gi forskrift om rett til introduksjonsstønnad ved fravær, fri og permisjoner.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 22

Endringene i *første og andre ledd* innebærer at begrepet «deltakeren» erstattes av «deltageren», for å sikre konsekvent begrepsbruk i loven.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 29

Endringen i *tredje ledd* innebærer en presisering av forskriftshjemmelen, slik at den også gir grunnlag for å regulere andre forhold om fritak fra plikten til deltakelse i opplæringen enn hvilken dokumentasjon som er nødvendig. Det kan for eksempel gis forskrift om nærmere vilkår for å få fritak og hvordan fritak påvirker retten til opplæring.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 30

Endringen i *første ledd* er en språklig justering for å tydeliggjøre at personene må være folkeregistrert i kommunen for at kommunen skal ha plikt til å treffe vedtak om og sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Endringene i *andre ledd* innebærer både språklig justering og en presisering av hvem som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap for personer som mottar tilbud som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Opplæringsloven § 4A-1 andre ledd er et eksempel på et slikt tilbud.

Utgangspunktet etter *andre ledd andre punktum* er at fylkeskommunen skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for tilbudet etter opplæringsloven. Det må vurderes konkret om fylkeskommunen har hovedansvaret for tilbudet. Relevante momenter vil blant annet være om deltageren går i introduksjonsprogram og har sluttmaal om å fullføre hele eller deler av videregående opplæring, hvor stor andel av opplæringstiden som går til fag på videregående nivå, hvor mye av den fysiske opplæringen som foregår i fylkeskommunens lokaler og hvilke lærere som underviser deltageren.

Dersom ansvaret for tilbudet er delt mellom kommunen og fylkeskommunen på en slik måte at det ikke kan fastslås hvem som har hovedansvaret, følger det av *tredje punktum* at det er fylkeskommunen som skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, med mindre kommunen og fylkeskommunen avtaler noe annet. Dersom det ikke foreligger en avtale mellom kom-

munen og fylkeskommunen skal altså fylkeskommunen sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Det er per i dag kommunen som må registrere i Nasjonalt introduksjonsregister at deltageren går i videregående opplæring, slik at tilskuddet tilfaller fylkeskommunen.

Se også de generelle merknadene i punkt 5.4.

Til § 31

Endringen i *andre ledd* innebærer en presisering av forskriftshjemmelen, slik at det fremgår at departementet kan gi forskrift om den enkeltes norskmål, i tillegg til veiledende minimumsnivåer i norsk for ulike grupper deltagere.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 32

Endringen i *første ledd* innebærer at fristen for rett til gratis opplæring i norsk regnes fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, istedenfor fra tidspunktet retten og plikten inntrådte. Tilbud om opplæring kan enten komme fra kommunen eller fylkeskommunen, jf. ansvarsfordelingen i § 30. Det er den første datoen for tilbud om oppstart som er utgangspunktet for fristen. Dersom en deltager får tilbud om oppstart av opplæring i kommunen og så begynner i videregående opplæring på fulltid, tar fristen utgangspunkt i datoen i vedtaket fra kommunen. Fristen er henholdsvis tre år, jf. første punktum eller 18 måneder, jf. andre punktum, begge med tillegg av godkjent permisjon.

Nytt *tredje ledd* innebærer at departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter bestemmelsen. Forskriftsfesting av definisjonen vil gjøre den mer tilgjengelig enn når den kun fremgår av forarbeidene til integreringsloven, jf. Prop. 89 L (2019–2020).

Se også de generelle merknadene i punkt 4.4.

Til § 33

Endringen i *første ledd* innebærer at opplæringen i samfunnskunnskap skal gjennomføres innen ett år fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, istedenfor fra tidspunktet retten og plikten inntrådte. Endringen har sammenheng med endringen i § 32. Det tas også inn at fristen utvides med godkjent permisjon, slik det allerede følger av § 32 om norskopplæringen.

Se også de generelle merknadene i punkt 4.4.

Til § 37

Endringen i *andre ledd* innebærer at fristen for å gjennomføre avsluttende prøve i samfunnskunnskap regnes fra samme tidspunkt som fristen for å gjennomføre opplæringen, jf. § 33. Det vil si innen ett år fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, med tillegg av godkjent permisjon. Det videreføres at fristen ikke gjelder når fylkeskommunen har ansvar for opplæringen i samfunnskunnskap etter § 30 andre ledd.

Endringen i *femte ledd* innebærer en presisering av forskriftshjemmelen, slik at det fremgår at departementet også kan gi forskrift om andre forhold ved prøvene enn innholdet og gjennomføringen. Det kan for eksempel gis forskrift om oppmelding til prøver. Det fremgår fortsatt av forskriftshjemmelen at departementet kan gi forskrift om reaksjoner ved overtredelse av bestemmelser om gjennomføringen av prøvene.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 43

Endringen i *første ledd* synliggjør at private aktører som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune regnes som offentlige organer også når det gjelder utlevering av personopplysninger gjennom tilgang til nasjonale personregistre. Med «tilgang til» registrene menes både mulighet til å se opplysninger og til å registrere. Det er organets oppgaver og behov som avgjør hvilken type tilgang det skal ha til registeret.

Se også de generelle merknadene i punkt 6.4.

Til § 44

Henvisningen til Kompetanse Norge oppdateres fordi direktoratet fra 1. juli 2021 er en del av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 47

Første ledd andre punktum oppheves som følge av at tolkeloven har trådt i kraft og integreringsloven

ikke lenger regulerer at avgjørelser om oppføring i og utestengelse fra Nasjonalt tolkeregister er enkeltvedtak.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

Til § 50

Endringene i *første og tredje ledd* innebærer at begrepene «deltakere» og «deltakeren» erstattes av «deltagere» og «deltageren», for å sikre konsekvent begrepsbruk i loven.

Se også de generelle merknadene i punkt 7.3.

10.2 Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven

Til § 2

Endringen innebærer at første og andre ledd om utvidet introduksjonsprogram for deltagere som startet programmet før 1. januar 2020 oppheves. Bestemmelsene er ikke lenger aktuelle. Nåværende § 2 tredje og fjerde ledd blir første og andre ledd.

Se også de generelle merknadene i punkt 8.4.

Til § 3

Endringen innebærer at bestemmelsen om utvidet norskopplæring oppheves. Bestemmelsen er ikke lenger aktuell.

Se også de generelle merknadene i punkt 8.4

Til § 4

Endringene oppdaterer bestemmelsen i tråd med opphevelsen av § 2 første og andre ledd og § 3.

Se også de generelle merknadene i punkt 8.4

Til § 11

Endringene oppdaterer bestemmelsen i tråd med opphevelsen av § 2 første og andre ledd og § 3.

Se også de generelle merknadene i punkt 8.4

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i integreringsloven mv. (presiseringer).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i integreringsloven mv. (presiseringer) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i integreringsloven mv. (presiseringer)

I

I lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav a skal lyde:

a. asylsøker: en person som søker beskyttelse etter utlendingsloven *kapittel 4*

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal sørge for tilbud om karriereveiledning etter § 11 og opplæring i norsk og *samfunnskunnskap* etter § 30 andre ledd.

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om omfanget av og innholdet i opplæringen og om *fritak fra plikten til å delta i opplæringen*.

§ 8 andre ledd skal lyde:

Kravet om å være bosatt etter avtale gjelder ikke personer som har fått oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav f og g. *Kravet gjelder heller ikke for personer som får innvilget oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav a etter å ha hatt en oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav f.*

§ 9 første ledd bokstav d skal lyde:

d. begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie *i påvente av dokumentert identitet* etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b

§ 9 nytt andre ledd skal lyde:

Første ledd bokstav f omfatter også familie-medlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse som nevnt i bokstav a til e.

Nåværende § 9 andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 13 andre ledd første punktum skal lyde:

Sluttmålet for deltagere som har utdanning på videregående nivå eller høyere fra før, skal være at

deltageren skal kvalifisere til høyere utdanning eller arbeid.

§ 13 tredje ledd første punktum skal lyde:

Sluttmålet for deltagere under 25 år som ikke *har utdanning* på videregående nivå eller høyere fra før, skal som hovedregel være fullført videregående opplæring.

§ 13 nytt syvende ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter paragrafen her.

§ 17 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om fravær, *fri* og permisjoner fra *introduksjonsprogrammet* og om det skal medføre tillegg i programtiden. *Departementet kan også gi forskrift om rett til introduksjonsstønad ved fravær, fri og permisjoner.*

§ 29 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om *fritak* fra *plikten* til deltagelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

§ 30 første ledd første punktum skal lyde:

Kommunen skal treffe vedtak om og sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av § 26 første og tredje ledd, og som er folkeregistrert i kommunen.

§ 30 andre ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av § 26 første ledd, og som går i videregående opplæring etter opplæringsloven på *fulltid*. *Fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som mottar tilbud som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring, dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for tilbudet. Dersom ansvaret for tilbudet er delt mellom kommunen og fylkeskommunen på en slik måte at det ikke kan fastslås hvem som har hovedansvaret, skal fylkeskommunen sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, med*

mindre kommunen og fylkeskommunen avtaler noe annet.

§ 31 andre ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om veiledende minimumsnivåer i norsk for ulike grupper deltagere og om den enkeltes norskmål.

§ 32 første ledd skal lyde:

Retten og plikten til opplæring for en deltager med oppholdstillatelse som nevnt i § 27 gjelder til deltageren har nådd et minimumsnivå i norsk etter § 31, men likevel ikke lenger enn tre år *fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen*, med tillegg av godkjent permisjon. En deltager som har utdanning på videregående nivå eller høyere fra før, har ikke rett eller plikt til opplæring i lenger enn 18 måneder *fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen*, med tillegg av godkjent permisjon.

§ 32 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter paragrafen her.

§ 33 første ledd tredje punktum skal lyde:

Opplæringen skal gjennomføres innen ett år *fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, med tillegg av godkjent permisjon.*

§ 37 andre ledd første punktum skal lyde:

Avsluttende prøve i samfunnskunnskap skal gjennomføres innen ett år *fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, med tillegg av godkjent permisjon, jf. § 33 første ledd tredje punktum.*

§ 37 femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om prøver i norsk og samfunnskunnskap og om reaksjoner ved overtredelse av bestemmelser om gjennomføringen av prøvene.

§ 43 første ledd andre punktum skal lyde:

Utlevering av personopplysninger til organer nevnt i § 41 første ledd, *jf. fjerde ledd*, kan skje gjennom *tilgang til slike personregistre.*

§ 44 første ledd bokstav b skal lyde:

b. *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse*

§ 47 første ledd andre punktum oppheves.

I følgende bestemmelser skal «deltakeren» endres til «deltageren»:

§ 22 første og andre ledd og § 50 første ledd andre punktum.

I § 50 første ledd første punktum og tredje ledd skal «deltakere» endres til «deltagere».

II

I midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 53 om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 gjøres følgende endringer:

§ 2 første og andre ledd oppheves.

Nåværende § 2 tredje og fjerde ledd blir første og andre ledd.

§ 3 oppheves.

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Kommunens og fylkeskommunens ansvar*

Kommunen sørger for *forsterket* introduksjonsprogram etter § 2 første ledd, og for å vurdere behovet for karriereveiledning etter § 2 andre ledd. *Kommunens* plikt til å registrere personopplysninger om tiltakene etter dette kapitlet, jf. introduksjonsloven § 25 a annet ledd, gjelder så langt slik registrering er teknisk mulig.

Fylkeskommunen sørger for karriereveiledning etter bestemmelsene i § 2 andre ledd.

Som enkeltvedtak etter dette kapitlet regnes avgjørelser om *forsterket* introduksjonsprogram etter § 2.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

§ 2 gjelder for dem som fortsatt deltar i introduksjonsprogram når kapittel 1 trer i *kraft*. § 2 første og andre ledd gjelder også for dem som starter i program etter at kapittel 1 har trådt i *kraft*.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

